herpy

LACERTIDER

Asian Grass Lizard

Takydromus sexlineatus

Takydromus sexlineatus är en smal, dagaktiv ödla med en ovanligt lång svans som lever i högt gräs och låg vegetation i Sydostasien. Den blir 20-30 cm, varav det mesta är svans, och lever av små insekter. Arten är tropisk och ska inte vintervila, men den torkar snabbt ut och kräver ett högt, tätt planterat terrarium med måttlig luftfuktighet.

Familj: Lacertidae

FAKTARUTA

DJURET

Vuxenstorlek	**20-30 cm** total längd inkl. svans
Livslängd	**5-7 år**
Aktiv	**På dagen**
Levnadssätt	**Trädlevande och marklevande**
Biotop	**Savann**
Svårighetsgrad	**Viss erfarenhet**

SKÖTSEL

Min. terrarium	**60 × 40 × 60 cm** L × B × H för 2 vuxna djur
Temperatur, dag	**25-30 °C**
Värmeplats	**34-40 °C**
Temperatur, natt	**20-23 °C**
Luftfuktighet	**60-70 %**
Vatten	**Vattenskål**
UVB	**Rekommenderas** Fergusonzon 2
Föda	**Insekter**
Hålls	**Parvis eller en hane med flera honor**

AVEL

Fortplantning	**Äggläggande**
Kullstorlek	**1-4 ägg**
Kullar per år	**2-5**
Inkubation	**40 dagar** vid 26 °C

SKYDD OCH PAPPER

CITES	**Ej listad**
EU-bilaga	**Ej listad**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Takydromus sexlineatus är en liten, extremt smal ödla med en svans som normalt är mer än tre gånger så lång som kroppen. Det är den relativt längsta svansen bland alla ödlor. Kroppen (nos till kloak) är vanligen 5-7 cm, honorna i genomsnitt ca 6 cm, och med svans blir vuxna djur 20-30 cm. Ungarna är ca 2 cm i kroppslängd vid kläckningen. Huvudet är litet och spetsigt, och fjällen på ovansidan är förstorade och kölade.

Ovansidan är brun, grön eller beige med ljusa och mörka längsstrimmor, och undersidan är vit till gräddfärgad. Hanarna har vita fläckar på flankerna och en svans som är tjockare vid roten, och de har tydligare gula strimmor än honorna. Det finns två erkända underarter, och teckningen varierar mellan bestånden.

Artnamnet betyder ”med sex linjer” och syftar på de sex längsstrimmorna på ovansidan. Svansen kan kastas av vid infångande och växer bara delvis tillbaka. Den är ett viktigt hjälpmedel vid klättring i tät vegetation, där den används som stöd. Djuren är snabba och har blixtsnabba reaktioner; de kan hoppa upp efter flygande byten. Temperamentet är skyggt och nervöst, och arten lämpar sig för iakttagelse och inte för hantering.

Utbredning och livsmiljö

Takydromus sexlineatus har en stor utbredning i Syd- och Sydostasien. Den lever i nordöstra Indien (bl.a. Sikkim och Assam), i södra och sydöstra Kina (bl.a. Yunnan, Guangxi, Guangdong, Fujian, Hainan och Hongkong), i Myanmar, Thailand, Laos, Kambodja och Vietnam och vidare genom Malackahalvön till Indonesien (Sumatra, Java, Borneo och Natunaöarna). Förekomst i Bhutan är inte bekräftad.

Två underarter erkänns: *Takydromus sexlineatus sexlineatus* i stora delar av området och *Takydromus sexlineatus ocellatus* i södra Kina, Indokina, norra Myanmar, norra Malaysia och på Sumatra. Arten bedöms som inte hotad.

> **Naturlig utbredning:** Indien, Kina, Myanmar (Burma), Thailand, Laos, Kambodja, Vietnam, Malaysia och Indonesien.

LIVSMILJÖ

Takydromus sexlineatus lever i högt gräs, i tät låg vegetation, i buskskog och i gläntor och kanter av skog. Den rör sig vigt genom växterna och kan både springa på marken och klättra i stjälkar och kvistar, där den använder den långa svansen som stöd. Vid fara blir djuren först alldeles stilla och flyr sedan snabbt in i vegetationen.

Klimatet är tropiskt med varma temperaturer hela året och en regntid. Arten är dagaktiv och solar sig tidigt på morgonen. Aktiva djur håller en kroppstemperatur på omkring 31 °C, och i en temperaturgradient väljer djuren 28-34 °C. Längre tid under 6 °C eller över 42 °C är dödlig. Arten torkar snabbt ut i värmen och är därför knuten till fuktig, tät vegetation.

Läs mer: Värme och temperatur

Skötsel

TERRARIET

Ett litet glasterrarium är för litet för *Takydromus sexlineatus*, även om djuret är litet. Ett par behöver minst 60 × 40 × 60 cm (längd × bredd × höjd), och en hane med två honor minst 90 × 60 × 60 cm. Höjden är viktig, eftersom djuren klättrar i växter och kvistar, men golvytan är lika viktig, eftersom de springer mycket på marken. Ju mer utrymme, desto bättre.

Terrariet ska vara tätt planterat med höga gräs, låga buskar och klängväxter som djuren kan klättra och gömma sig i. Konstgjorda och levande växter kan användas tillsammans. Alla gömslen måste kunna torka. Botten är ett lager på 4-5 cm fuktig jord eller kokosfiber, gärna med ett fuktigare hörn, och platta bitar av tegel eller bark som gömslen. Ventilationen ska vara riklig, eftersom stillastående, fuktig luft ger sjukdom. Locket ska vara helt tätt, för djuren är snabba och tar sig ut genom även små öppningar. Öppna det långsamt och lugnt.

TEMPERATUR

Gradienten är det viktigaste. Dagstemperaturen är 25-30 °C, och på solplatsen är ytan 34-40 °C, mätt med en infraröd termometer. Det motsvarar den kroppstemperatur på 28-34 °C som djuren själva väljer. Använd en liten spotlampa över en gren eller en platt sten, och låt djuren välja mellan sol och skugga. Värmen får inte bli så hög att terrariet torkar ut, för djuren förlorar snabbt vätska. I ett rum med rumstemperatur och en värmespot behövs ofta ingen ytterligare uppvärmning.

På natten ska temperaturen sjunka till 20-23 °C. Varningssignaler är djur som gapar, ligger platt med öppen mun eller gömmer sig hela dagen (för varmt), och djur som inte kommer fram förrän sent på förmiddagen (för kallt). Arten kommer från ett tropiskt klimat och ska inte vintervila, men en lätt sänkning av nattemperatur och dagslängd under vintermånaderna är i sin ordning.

Läs mer: Vintervila och årstider

LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Luftfuktigheten ska vara 60-70 %. Spraya terrariet med vatten två gånger om dagen, så att djuren kan dricka droppar från bladen och väggarna och så att luftfuktigheten hålls uppe. Ha dessutom en låg vattenskål, som hålls ren och ger extra fuktighet. Terrariet får inte vara ständigt vått och stillastående; god ventilation och en torr period varje dag är nödvändiga, så att gömslena torkar.

Djuren dricker nästan uteslutande vattendroppar och dricker sällan ur skålen. Ett djur som inte får tillräckligt med vätska blir slött och får svårt att ömsa skinn. Hudömsningen ska följas, och rester av hud på tårna tas bort med ljummet vatten, så att blodcirkulationen inte avbryts.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

LJUS OCH UVB

Takydromus sexlineatus är dagaktiv. Terrariet ska ha en liten värmespot och UVB-ljus. UVB-lampan ska ge Ferguson-zon 2 (UV-index omkring 1-3 vid solplatsen) och sitta över en gren eller sten som djuren solar sig på. Zon 2 passar ett djur som lever i tätt gräs och växlar mellan sol och skugga. Ett dagsljusrör eller en LED-lampa lyser upp resten av terrariet, så att växterna trivs. UVB förebygger skelettsjukdom och främjar aptiten.

Dagslängden är 12 timmar året runt, som i tropikerna. Byt UVB-rör enligt tillverkarens anvisning, vanligen varje år. Glas och plexiglas stoppar UVB, så lampan måste sitta inne i terrariet eller över ett nät.

Läs mer: Ljus och UVB

UTFODRING

Takydromus sexlineatus är insektsätare och tar små levande insekter. Födan består av små syrsor, flugor, bananflugor, hoppstjärtar, mjölmaskar, vaxmott-larver, små gräshoppor och små kackerlackor. Foderdjuren ska vara små: högst lika stora som avståndet mellan djurets ögon. Djuren är snabba och kan hoppa upp efter flygande insekter, så flugor och bananflugor är lämpliga som berikning.

Vuxna djur utfodras dagligen eller varannan dag i mängder som de äter upp på 10-15 minuter. Många hårdskaliga insekter kan ge förstoppning, så välj en varierad kost och undvik många mjölmaskar och superormar. Övervikt är ett vanligt problem, så ge inte mer än djuren gör av med. Pudra fodret lätt med kalk vid de flesta utfodringar och med ett D3-haltigt tillskott en gång var 1-2 veckor, om djuren inte får tillräckligt med UVB. Undvik överdosering av tillskott. Ge inte foderdjur från naturen, om de kan vara besprutade.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

BETEENDE OCH HANTERING

Takydromus sexlineatus är snabb, skygg och ett djur för iakttagelse. Den ska inte tas upp: svansen kan kastas av vid infångande och växer bara delvis tillbaka med en annan struktur, och djuren är så snabba att de lätt kommer undan. Om ett djur måste flyttas fångas det i en genomskinlig behållare. Ett stort, tätt planterat terrarium med många gömslen gör djuren mer synliga, eftersom de känner sig trygga, och de vänjer sig vid utfodring från pincett.

Arten kan hållas parvis eller som en hane med två till tre honor. Håll bara en hane per terrarium. Varje hona behöver sin egen plats i terrariet, och alla djur måste kunna få föda och ta solplats utan att bli undanträngda. Tecken på stress är ständigt gömmande, upprepade flyktförsök mot glaset och förlorad aptit.

Avel

KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könet ses hos vuxna djur på hanens förtjockade svansrot med hemipenisbulorna och på de kraftigare gula strimmorna och vita fläckarna på flankerna, medan honorna är mer gräddfärgade. Ungar kan inte könsbestämmas säkert.

Åldern vid könsmognad är inte dokumenterad. Äggläggande honor mäter 45-65 mm från nos till kloak, så djuren ska vara fullvuxna och i god kondition innan de används i avel.

PARNING

Arten är tropisk och har ingen vintervila. Äggläggningssäsongen varar från april till augusti, och honorna parar sig och lägger flera kullar under den. Avel lyckas bäst med två honor per hane i ett stort, tätt planterat terrarium med fuktig jord, dagstemperaturer på 22-28 °C i rummet och en värmelampa tänd 12 timmar om dagen. Honorna tål varandra om det finns gott om gömslen. Håll inte honorna för varmt: 4 °C extra får dem att lägga ägg oftare, men fler ägg dör tidigt i utvecklingen.

Hanen jagar honan och håller fast med ett bett under parningen. Honorna måste ha möjlighet att dra sig undan, annars blir de stressade.

ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger 1-4 ägg per kull, oftast 2-3, och från april till augusti kan hon lägga upp till fem kullar. Den första kullen är den största, och de följande är mindre, medan äggen är lika stora. Äggen väger omkring 0,2 g. Ge honorna en separat äggläggningslåda på ca 20 × 20 × 20 cm med 4 cm fuktig jord; en hona som tydligt bär ägg flyttas dit och lägger normalt inom två dygn.

Honan gräver ett litet hål i fuktig jord och täcker över äggen. När hon har lagt flyttas hon tillbaka till gruppen. Ägg som lagts i terrariet hittas genom att genomsöka jorden. Honor som inte hittar en lämplig plats att lägga ägg kan bli äggbundna. Tecken på äggbundenhet är en hona som är tydligt uppsvälld, slö och inte äter, och hon ska i så fall till veterinär.

Läs mer: Vanliga sjukdomar och tecken på sjukdom

INKUBATION

Gräv försiktigt upp äggen och flytta dem till en sluten behållare med fuktig vermikulit eller perlit (ca 1:1 med vatten efter vikt). Markera äggets topp och vänd dem inte. Fuktigheten i behållaren ska vara hög, men äggen får inte ligga i vatten.

Vid 26 °C kläcks äggen efter omkring 40 dagar. Äggen utvecklas långsammare än hos släktingar från nordligare trakter som *Takydromus septentrionalis*. Högre temperaturer förkortar inkubationstiden, men bästa temperatur är inte dokumenterad, och den bör inte överstiga djurens föredragna kroppstemperatur. Äggen tar upp vatten och sväller under inkubationstiden; det är ett gott tecken.

UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är ca 2 cm från nos till kloak och ska flyttas till ett eget terrarium där de vuxna inte kan äta upp dem. Ett terrarium på 40 × 30 × 40 cm med tät plantering, gömslen, solplats och UVB är lämpligt de första månaderna, och ungar kan hållas i grupper av samma ålder. Botten är fuktig i ena änden och torr i den andra.

Första foder är bananflugor, hoppstjärtar och mycket små syrsor, senare små gräshoppor och gråsuggor. Ge föda dagligen, pudra med kalk och ge UVB-ljus, så att det inte uppstår skelettsjukdom. Ungarna växer snabbt. Mängden anpassas så att de inte blir överviktiga.

Hälsa och vanliga misstag

De flesta problem beror på för lite värme, för lite UVB eller ett för torrt eller för stillastående terrarium. De typiska problemen är:

- Skelettsjukdom (metabolisk skelettsjukdom) vid för lite UVB och kalk. Djuren blir slöa, har mjuka käkar och deformerade ben.
- Uttorkning och ömsningsproblem vid för låg luftfuktighet. Hudrester på tårna kan avbryta blodcirkulationen och ge förlust av tår.
- Förstoppning vid för många hårdskaliga insekter och övervikt vid för mycket foder.
- Kvalster på huden och i ögonvinklarna. Kvalster kan behandlas hos veterinär, och alla nya djur ska hållas i karantän.
- Invärtes parasiter, särskilt hos vildfångade djur. Ett träckprov hos veterinär avslöjar det.
- Äggbundenhet hos honor som inte har en lämplig plats att lägga ägg.
- Förlust av svans vid stress och vid felaktig hantering.

Om ett djur inte äter på mer än tre-fyra dagar, om det är slött, svullet eller har problem med att använda benen, ska det till en veterinär med erfarenhet av kräldjur.

Läs mer: Karantän och hygien Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.